

Річні збори Національної академії мистецтв України

Андрій ЧЕБИКІН
президент НАМ України, академік,
народний художник України, професор

ЗВІТНА ДОПОВІДЬ ПРО РОБОТУ ПРЕЗИДІЇ ТА СТРУКТУРНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

Минув рік після XVI сесії Загальних зборів Академії, і сьогодні, як того й вимагає наш Статут, президія звітує про діяльність Академії, всіх її структур та підпорядкованих їй інститутів. Тож маємо нагоду спільно проаналізувати й підбити підсумки виконання поставлених торік завдань, розібратись у причинах недоліків і невирішених проблем, визначити, що і як ми будемо разом робити в подальшому для розвитку всіх видів мистецтва, мистецтвознавчої науки та мистецької освіти з урахуванням наших фінансових можливостей, гуманітарних викликів часу і вимог суспільства та держави щодо піднесення ролі творчості митця, праці науковця, діяльності наукових і творчих інституцій і, власне, усієї Академії за непростих сучасних реалій життя.

Підкреслю, що протягом звітного періоду вся організаційна, наукова, творча і методична діяльність президії, відділень, Інституту проблем сучасного мистецтва та Інституту культурології спрямовувалась на розв'язання актуальних питань, визначених постановою минулої сесії Загальних зборів, і диктувалась характером проблем, що мали місце в розв'язанні всіх галузей сучасної культури і мистецтва, науки й мистецької освіти. І насамперед вони вимагали ефективного використання всього науково-творчого потенціалу Академії, активізації зусиль кожного відділення й наших інститутів з метою практичного вирішення завдань, зосередження уваги на стратегічних питаннях, визначених постановою XVI сесії Загальних зборів щодо втілення державної стратегії розвитку нашої культури. Передусім це поглиблення наукової діяльності та пов'язаного з нею видавничого процесу, напрацювання і реалізація галузевих програм розвитку художньої творчості, концепції програми фундаментальних і прикладних досліджень у галузі традиційної і сучасної культури, поглиблення змісту мистецької освіти.

Для України 2012 рік був періодом певної політичної та економічної напруженості й нестабільності, пов'язаних з економічними негараздами, перипетіями навколо прийняття закону «Про засади державної мовної політики», виборами до Верховної Ради та конфліктами в суспільстві через руйнацію незаконними забудовами історичних пам'яток історії та культури. Усе це деякою мірою впливало на продукування в українському культурному просторі якісного мистецького та наукового контенту. Та незважаючи на це, питання розвитку мистецтва і культури, мистецтвознавчої науки та освіти залишалися на першому плані діяльності президії Академії мистецтв.

Спрямовуючи зусилля кожного відділення й наших інститутів на вирішення стратегічного завдання щодо задоволення духовних потреб суспільства, ми за головний пріоритет мали те, що наше мистецтво має бути інструментом для утвердження національної ідентичності й водночас утверджуватись на своєму неповторному місці серед інших національних культур у складному глобалізованому світі, що несе з собою поряд із культурною взаємодією, досвідом і прогресом нерідко й руйнівні процеси в питаннях справжньої майстерності та мистецької освіти. Чітко усвідомлюючи це, президія піклувалась насамперед про збереження і розвиток наших національних традицій, підпорядковуючи цьому завданню виставкову діяльність, тематику наукових досліджень, програми фундаментальних і прикладних досліджень у галузі традиційної і сучасної культури, видавничий процес, галузеві програми розвитку художньої творчості, зміст мистецької освіти. З огляду на це впродовж року вдосконалювалася структура Академії, здійснювалося комплектування та оптимізація розкладу наукових установ та формування наукового складу з метою підвищення ефективності його діяльності.

Президія приділяла увагу питанням співпраці із зарубіжними науковими і творчими установами та окремими діячами культури задля влаштування виставок у залі Академії, з метою підвищення рівня наукових кадрів тримала на контролі виконання Інститутом проблем сучасного мистецтва державного замовлення з навчання аспірантів; систематично поповнювався науковий архів і сайт Академії.

Можливо, в умовах нинішньої реальності, коли українське суспільство зусібіч оточене різнокультурною мозаїкою, глобалізаційними викликами і, ніде правди діти, залишками культурної свідомості колоніального минулого, нам багато що не вдалося. Переконали, що нам слід рішуче, але й водночас делікатно долати постколоніальні синдроми й наполегливо будувати нову, українську полікультурну реальність, яка враховуватиме і українську ідентичність, і запити культур багатьох національностей, що населяють територію нашої країни. Тобто таким чином утверджувати свою культурну приналежність до західноєвропейської цивілізації. Враховуючи це, ми й будували свою діяльність не на запереченні старих традицій і беззастережній абсолютизації західних стандартів, а на збереженні кращого з минулого нашої культури і водночас на розвиткові мистецтва в річищі його сучасних соціальних завдань.

Головні здобутки нашої Академії насамперед пов'язані з діяльністю відділень. Так, відділення образотворчого мистецтва, коригуючи свою роботу з Міністерством культури України, Національною спілкою художників України та вищими мистецькими навчальними закладами, минулого року організувало небувалу доти кількість різних художніх виставок. Зокрема, в залах НАМ України та Інституті проблем сучасного мистецтва були проведені такі знакові імпрези: ректора Краківської академії мистецтв імені Яна Матейка, професора Адама Всьолковського; італійського фотохудожника Луки Бракалі; польських митців Тадеуша Рольке, Кріса Ніденталя, Ельжбети Яблонської; народної художниці України Валентини Виродової-Готьє; плакатна акція «Родченко 120»; «Харківська школа фотографії. Українська фотографія 1980–2010 років»; виставка творів китайського художника Хе Шуйфа; масштабна виставка до 95-річчя Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури; «Майстерня вільної графіки: творчість і школа», Всеукраїнська виставка книжкової графіки та ряд інших акцій. Відзначу, що, на відміну від попередніх років, художники — члени Академії, створивши значну кількість творів живопису, графіки, скульптури в різних жанрах, минулого року брали також активну участь у суто наукових акціях, науково-практичних конференціях, фестивалях, круглих столах, де розглядалися питання ефективності системи підготовки мистецьких кадрів.

Відділення образотворчого мистецтва підготувало доповідь на актуальну для сучасного мистецького процесу тему «Пленер як один із факторів удосконалення майстерності у післядипломній освіті. Критичний аналіз пленерної практики за останні 3 роки». Члени відділення як керівники багатьох дипломних проєктів виховали цілу плеяду талановитих молодих живописців, графіків та скульпторів, брали участь у підготовці та проведенні «Фестивалю науки '2012», який ушосте відбувся під егідою НАН України і був традиційно приурочений до Дня науки. Надзвичайно важливою у плані розвитку міжнародних культурних відносин була участь членів відділення у Конгресі Міжнародної конфедерації спілок художників (Москва), де було обговорено перспективи розвитку подальших відносин у сфері образотворчого мистецтва.

Серед найпомітніших акцій відділення синтезу пластичних мистецтв та секції культурології варто назвати всеукраїнські виставки «Новітні спрямування» і творів сценографів України, плакатну акцію Асоціації дизайнерів-графіків «4-й Блок», що презентувала в Харкові та Києві серії творів VII Міжнародного триенале екологічного плаката. Активно пропагувалися наукові і творчі здобутки членів відділення в ЗМІ, у наукових та періодичних українських та зарубіжних виданнях. Зокрема, за редакцією академіка Миколи Яковлева й за участю організаційно-методичного відділу було видано «Термінологічний словник з дизайну», підготовлено до друку збірник наукових праць, присвячених історії дизайну в Україні. Відділення провадило науково-творчі конференції, семінари, майстер-класи спільно з вищими закладами мистецької освіти України. Разом з Інститутом проблем сучасного мистецтва було влаштовано науково-практичну конференцію «Проблеми ефективності та цілісності системи підготовки кадрів в умовах сучасної інноваційної моделі мистецької освіти», на якій прийнято рішення виступати на захист таланту митця від некерованих процесів комерціалізації, давати ґрунтовний аналіз найважливіших тенденцій розвитку сучасних спрямувань і виважено критичну оцінку їхнім суперечливим тенденціям.

У листопаді 2012 року відбулося виїзне засідання президії НАМ України у Львові, де розглядалось питання ролі синтезу мистецтв у національному культурному просторі та стан регіональної мистецької освіти в Західному та Східному регіональних науково-мистецьких центрах, створених Академією. Зауважу, що діяльність подібних центрів дозволить скоординувати найважливіші культурно-мистецькі акції, узгоджувати дослідження з теорії та історії пластичних мистецтв, зокрема архітектури і дизайну, впроваджувати інноваційні технології та сучасний науковий аналіз, що дасть змогу узгодити традиційні поняття і нові віяння в умовах

глобалізації. Слід сказати, що рівень забезпечення інноваційними технологіями наших навчальних закладів ще надто низький і особливо це відчувається в міжнародних контактах. Справді, хоч наш диплом відповідає міжнародному рівню, однак існує багато проблем щодо адаптації системи вітчизняної освіти до європейських стандартів з урахуванням збереження кращих національних здобутків у галузі мистецької майстерності та освіти.

Більше уваги потребує проблема вивчення та збереження національних пам'яток культури, зокрема архітектури. Ми є свідками зниження загального рівня освіти і культури внаслідок впливу Інтернету, нехтування національними традиціями, наявності еkleктики в архітектурі, пропагування цинізму і несмаку на телебаченні. Це спричиняє ерозію національної культури і духовності. Секції культурології треба шукати ефективніші шляхи вивчення та аналізу цих явищ і науково обґрунтовано протистояти їм. Тому дуже потрібна активізація роботи наших теоретиків та істориків мистецтва і культурологів для невідкладного вирішення питань щодо створення нових пошукових теоретичних моделей розвитку мистецтва з урахуванням комплексу розгалуженої мережі мистецьких напрямів.

Особливої уваги потребують дослідження найоптимальнішої на теперішній час синтетичної моделі тлумачення мистецького життя, яку вимагає посткласична естетика синтезу мистецтв ХХІ століття, задля цього започаткувавши нові методологічні критерії оцінок сучасних явищ теорії та практики науки про мистецтво. Тому члени відділення синтезу пластичних мистецтв та секції естетики й культурології повинні активніше займатися цими питаннями і втілювати їх у своїх головних темах «Самоорганізація й динаміка культури та їх особливості в Україні», «Нова соціокультурна реальність в Україні: методологія і наукова практика її дослідження», а також у збірниках «Культурологічна думка», «Українська художня культура: історія та сучасні проблеми» і ін.

Музичне життя в Україні у 2012 році було позначено збільшенням діапазону жанрових і стилевих напрямів, активнішою були міжнародна діяльність, поширення народної і класичної музики. Спільно з творчими спілками та науковими установами проведено три міжнародні і всеукраїнські науково-практичні конференції і три круглі столи, зокрема «Сучасний музичний театр: проблеми інтерпретації оперної класики. До 170-річчя від дня народження основоположника української класичної музики Миколи Лисенка», «Композитори і музикознавці Київської консерваторії: роки війни та відбудови» до 100-річчя Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

Значний резонанс мали такі музичні події, як 22-й Міжнародний фестиваль «Музичні прем'єри сезону», Міжнародний фестиваль української музики «Контрасти '2012» у Львові, концерт хорової музики з нагоди Міжнародного Дня науки і Дня Києва; концерти піаніста Євгена Громова, присвячені тогорічним ювілярам — Ігорю Стравінському, Євгену Станковичу, Валентину Сильвестрову, Вікторії Польовій; вечір комп'ютерної музики «Електроакустика '2012»; концерти хорової музики «Травневе різнобар'я», Академічного камерного хору «Хрещатик», хору студентів диригентсько-хорової кафедри Київського національного університету культури і мистецтв, ансамблю солістів «Благовіст»; ХХІІІ Міжнародний фестиваль «Київ Музик Фест», проєкт «ЕМ-Візія» в залі Академії; концерт хорової музики за участю провідних хорових колективів України та Росії; цикл концертів спільно з Національним ансамблем солістів «Київська камерата», серед яких — авторський вечір канадського композитора Олександра Левковича, що відбувся в НАМ України та багато інших.

Великий успіх мав мистецький проєкт «Укенд Ювілярів», запропонований Національним порталом академічної музики «Music-review Ukraine», концерт до 80-річчя від дня народження академіка-секретаря музичного відділення НАМ України, професора Олега Тимошенка, що пройшов під патронатом Посольства України в Швейцарії та Посольства Швейцарії в Україні (художній керівник — завідувач кафедри хорового диригування НМАУ, академік Євген Савчук).

Значущим напрямом діяльності відділення була робота з молодими музикантами. Їх вихованню віддавали багато сил і часу академіки Анатолій Авдієвський, Мирослав Вантух, Дмитро Гнатюк, Євген Станкович, Євген Савчук, Мирослав Скорик, Михайло Чембержі, члени-кореспонденти Андрій Кушніренко, Жанна Колодуб, Іван-Ярослав Гамкало, Петро Чуприна. З цієї метою було влаштовано конкурси «Українські композитори — дітям», Всеукраїнський конкурс юних композиторів «Жива музика» і 1-й Міжнародний конкурс молодих виконавців.

Упродовж року створено значну кількість музичних опусів як симфонічної, так і камерної та хорової музики. А в музичній літературі подією стали монографія члена-кореспондента Володимира Апатського

«Історія духового музично-виконавського мистецтва», ґрунтовні дослідження в сфері музикознавства Івана-Ярослава Гамкала, Лесі Дичко, Ігоря Пілатюка, Михайла Чембержі та інших.

Робота відділення кіномистецтва традиційно велась у трьох напрямках: творча практика фільмування, наукові дослідження, організаційні заходи. Помітно активізувалась участь у міжнародних та вітчизняних кінофестивалях, у роботі журі та селекційних комісій, наукових семінарах та круглих столах. Кінознавцями відділення надруковано 117 газетних та журнальних публікацій, у тому числі 26 колективних та індивідуальних праць на сторінках наукових збірників. Видано працю «Ліки від фантомного болю» Михайла Ілленка, готується до друку книга «Незабутні» Миколи Мащенко; підготовлено 6 кіносценаріїв, завершено 3 фільми: «Про нього» Вячеслава Криштофовича, «ТойХтоПройшовКрізьВогонь» Михайла Ілленка та «Вічне повернення» Кіри Муратової.

Окрім того, в Театрі оперети здійснено театральну виставу за п'єсою Давида Черкаського «Острів скарбів». Однією з центральних подій 2012 року була акція «Мистецтво молодих», у рамках якої відбулись перегляди кращих дипломних фільмів, відкрилась виставка дипломних робіт художників-сценографів НАОМА, пройшла наукова конференція «Сучасні стратегії екранної освіти: українська версія». Найкращі дипломні роботи відзначені медалями та Почесними дипломами Національної академії мистецтв України. Активну участь у підготовці та проведенні заходу, в роботі селекційної комісії та журі, а також у проведенні наукової конференції взяли члени відділення Ганна Чміль, Вадим Скуратівський, Олег Фіалко, Давид Черкаський та інші. Результати досліджень учених кіновідділення Ганни Чміль та Вадима Скуратівського стали вагомим внеском у розвиток сучасної теорії кіно і культурології.

Як безсумнівний позитив слід назвати подальшу інтеграцію Академії у світовий науково-творчий контекст, зв'язки із зарубіжними культурними й науковими центрами, участь наших кінематографістів у міжнародних кінофестивалях. Фільм Кіри Муратової «Вічне повернення» був оцінений як один з кращих фільмів програми Римського міжнародного кінофестивалю, а «ТойХтоПройшовКрізьВогонь» Михайла Ілленка брав участь у кількох фестивалях і був поданий Українським оскарівським комітетом на премію Американської кіноакадемії «Оскар» у номінації «найкращий фільм іноземною мовою».

Члени відділення активно виступають у засобах масової інформації, працюють у журі та оргкомітетах кінофестивалів. Наголошу, враховуючи економічні можливості держави й відсутність великих державних замовлень, слід спрямувати діяльність відділення на максимальне використання потенціалу міжнародного кінофестивального руху, активніше шукати меценатів та спонсорів і заохочувати участь молодих кіномитців у міжнародних кінофестивалях, що відбуваються в Україні та за кордоном, таких, зокрема, як «Молодість», «Крок»; Берлінський, Московський, Каннський, Венеційський фестивалі. Також слід заохочувати молодих науковців до створення як наукових праць, так і публікацій у ЗМІ з метою оприлюднення в суспільстві болючих проблем розвитку вітчизняного кінематографа, яких хоч відбавляй.

Успішно працювало відділення театрального мистецтва. Зокрема, поставлене на засідання президії питання «Досягнення і проблеми українського театру ляльок» було проаналізоване на науково-практичних конференціях у рамках міжнародних фестивалів театрів ляльок у Вінниці та Хмельницькому за участю директорів і головних режисерів театрів ляльок України, Росії, Румунії, Польщі, Болгарії. За результатами аналізу комісія Мінкультури, в якій брали участь члени відділення, надала Вінницькому і Хмельницькому ляльковим театрам статус «академічних», а творчість обох колективів було відображено в монографіях Ростислава Коломійця «Золотий ключик» і «Спокуса лялькою».

Здобутки членів відділення сприяли тому, щоб творчість майстрів українського театру виходила за межі індивідуальних успіхів і становила досягнення для всієї національної культури. З цієї метою було видано ряд монографій із серії «Вибрані сторінки сучасного українського театру», присвячених творчості Сергія Данченка, Богдана Ступки, Анатолія Новікова, Михайла Резніковича. Зусиллями членів відділення Михайла Резніковича, Тетяни Назарової, Олексія Безгіна, Ростислава Коломійця, як авторів-упорядників, було видано тритомник (у п'яти книгах) антології «Українська драматургія», куди увійшли кращі українські п'єси від «Наталки Полтавки» Івана Котляревського до драматичних творів сучасного українського письменника Андрія Куркова. У 2012 році підготовлено до друку ще один том драматичних творів молодих українських авторів.

За ініціативи академіка Михайла Резніковича в Національному академічному театрі російської драми імені Лесі Українки відкрилась Мала сцена з нетрадиційними сценічними вирішеннями, на якій було вперше в Україні поставлено п'єсу Жана-Франсуа Рен'єра «Шаленство кохання».

Академіки, члени відділення Михайло Резнікович і Тетяна Назарова брали участь в обговоренні вистав у рамках Міжнародного фестивалю сучасної німецької драматургії в Зальцбурзі (Австрія). Постановки Михайла Резніковича, де сценографом виступала член-кореспондент Марія Левитська, а композитором член-кореспондент Юрій Шевченко, стали помітним явищем театрального життя, як і діяльність Анатолія Новикова у Кримському російському драматичному театрі імені Максима Горького на шести сценічних майданчиках, що працюють з постійними аншлагами. Вагомим внеском в українську культуру є видання «Життя і творчість Леся Курбаса», здійснене членом відділення Богданом Козаком за участю Ростислава Пилипчука, де уперше побачили світ унікальні документальні дані про життя і творчість видатного реформатора української сцени.

Серія «Вибрані сторінки історії сучасного українського театру» поповнилася двома монографіями: «Практика неймовірностей» (про Коломийський академічний театр імені Івана Озаркевича) та «Злеті і падіння. Свята і будні» (про Закарпатський російський драматичний театр). Цікава деталь, що характеризує міжнародну діяльність: національні бібліотеки Великобританії, Німеччини і Норвегії надіслали вдячні листи відділенню за надіслані переклади українською «Гамлета» Шекспіра, «Фауста» Гете і «Пер Гюнта» Ібсена. «Гамлет» був поставлений у Коломийському академічному театрі імені Івана Озаркевича. Репетиції «Пер Гюнта», де Богдан Ступка мав зіграти Гюнта — рефлексуючого, а Остап Ступка — Гюнта — діючого, перервалися через смерть Богдана Ступки, і зараз ідуть пошуки йому заміни.

Уже традиційно члени відділення теорії та історії мистецтва брали участь у заходах до Дня науки та у Фестивалі науки, показавши виставку своїх наукових робіт. У 2012 році вийшли монографічні праці академіка, доктора мистецтвознавства Ніни Герасимової-Персидської «Музыка. Время. Пространство», члена-кореспондента, доктора мистецтвознавства Олени Зінкевич «О настоящем, о былом размышляет Евгений Станкович...» та доктора мистецтвознавства, академіка Олександра Федорука «Музей Национальной академии образотворческого искусства и архитектуры». Підготовлено до друку монографії докторів мистецтвознавства, членів-кореспондентів Володимира Овсійчука про художника Михайла Мороза, Валерія Гайдабури про діяльність українського театру «Заграва» у Канаді, Софії Грици «Леся Дичко в житті і творчості».

За участю членів відділення видано науковий збірник «Актуальні проблеми мистецької практики і мистецтвознавчої науки (Мистецькі обрії)» та збірник наукових праць «Мистецтвознавство України», членами редакційних колегій яких є академіки відділення Ігор Безгін, Олександр Федорук, Михайло Криволапов, Людмила Міляева, Олександр Сокол, Валентина Рубан, Валерій Гайдабура.

Академік Неллі Корнієнко як координатор проекту «Леся Курбас і світовий контекст» зробила ґрунтовну доповідь на засіданні Президії НАМ України. Члени відділення теорії та історії мистецтва взяли активну участь в організації та проведенні наукової конференції «Постать митця у процесі національного культуротворення» (до 80-річчя з дня народження Олега Тимошенка). Високою оцінкою діяльності членів відділення вважаємо й ті нагороди, що були присуджені у 2012 році. Так, доктор мистецтвознавства, член-кореспондент НАМ України Тетяна Кара-Васильєва була удостоєна Національної премії імені Тараса Шевченка, академіка Людмилу Міляєву нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня, академік, доктор мистецтвознавства Олександр Федорук був нагороджений медаллю «20 років незалежності України» Міжнародної академії рейтингових технологій і соціології «Золота фортуна»; у грудні 2012 року згідно з рішенням президії НАМ України члена-кореспондента Софію Грицу було нагороджено Золотою медаллю НАМ України.

Наші науково-дослідні установи — Інститут проблем сучасного мистецтва та Інститут культурології — були ініціаторами й організаторами багатьох всеукраїнських та міжнародних мистецьких заходів, науково-теоретичних і науково-практичних проєктів, здійснювали фундаментальні дослідження мистецьких процесів і явищ національної культури, охорони та реставрації культурної спадщини, концептуальних засад мистецтвознавства, культурології, напрямів їх розвитку.

Інститут проблем сучасного мистецтва продовжує виконання дванадцяти наукових тем, що пов'язані з історико-культурним функціонуванням різних видів мистецтва, охороною та реставрацією культурної спадщини, історією та практикою сучасного дизайну, урбаністикою тощо. Науковці Інституту взяли участь у проведенні понад тридцяти міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, у більш ніж ста двадцяти мистецьких заходах в Україні та за кордоном, опублікували у спеціалізованих мистецьких виданнях України, Росії, Франції, Греції понад вісімдесят науково-дослідних матеріалів з проблем візуального, музичного, театрального та кіномистецтва, з архітектури.

Другий рік продовжує функціонувати в Інституті аспірантура за спеціальністю «теорія та історія культури» (мистецтвознавство), в якій здійснюється підготовка дев'ятох аспірантів очної форми навчання. Значну увагу приділяє Інститут співпраці з іншими установами. Так, відбулось виконання фундаментальних досліджень за договорами з Державним агентством з питань науки, інновацій та інформатизації України та Благодійним фондом «Розвиток України». Співробітники виконали дослідження та розробки, в результаті яких створено документальні відеофільми «Перша столиця наукового майбутнього» та «Вернадський: у пошуках живої речовини» — до 150-річчя від дня народження видатного вченого. Відповідно до договору з Фондом «Розвиток України» видаю колективну монографію «Український театр ХХ століття: Антологія вистав». Слід вітати прагнення Інституту до розширення творчих і наукових контактів із зарубіжними інституціями — Інститутом Кеннана при Міжнародному центрі підтримки науковців імені Вудро Вільсона та Програмою академічних обмінів імені Фулбрайта у Вашингтоні, Фондацією культурної допомоги в Амстердамі, Фондом Ромуальдо дель Б'яно у Флоренції.

Протягом 2012 року в Інституті культурології розроблялися такі теми: «Формування художньої культури в Україні: історія, естетика, семіотика, напрямки, перспективи»; «Самоорганізація й динаміка культури та їх особливості в Україні»; «Нова соціально-культурна реальність в Україні: методологія і наукова практика її дослідження»; «Українська національна культура як цілісність: регулювання її регіональних відмінностей»; «Культура України: історико-культурологічні виміри»; «Українська культура і світ: організаційні проблеми художньої культури»; «Інтегративні процеси як перспектива культурного розвитку України: методологічні, семіотичні, комунікативні, інтерактивні, регіональні аспекти»; «Категоріальний та методологічний апарат культурної антропології як знаряддя дослідження культурного розвитку». Результати досліджень оприлюднено в шістдесяти шести публікаціях, зокрема таких: «Традиційна звичаєвість українців кінця ХІХ — початку ХХІ ст.», «Традиційна українська дитяча субкультура у висвітленні когнітивної культурології», збірника наукових праць «Об'єктивізація культуротворення в добу цивілізаційної глобалізації», «Українська художня культура: історія та сучасні проблеми», «Національна культура: єдність у різноманітності» та інших; в електронному виданні «Золоті сторінки української культури» (випуск 5).

Не менш важливі завдання розв'язує Інститут у дискурсі процесів глобалізації та інтеграції національної української культури до світової. Розпочато наукові дослідження концептуальних засад культурології, напрямів та етапів її розвитку, конкретно-історичних явищ культури, закономірностей їх виникнення, еволюції та функціонування. Значна увага приділяється вивченню об'єктивних закономірностей розвитку світових і національних культурних процесів засобами музеєзнавства, а також створення, збереження й трансформації культурних надбань наших музеїв та пам'яток охоронної діяльності. З цієї проблематики Інститутом видано праці академіка Юрія Богущького, членів-кореспондентів Василя Шейка та Ігоря Юдкіна. Вчені Інституту здійснювали наукове керівництво підготовкою докторських та кандидатських дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук за спеціальностями «філософія», «теорія культури», «реставрація пам'яток архітектури», «теорія та історія культури», «спеціальні та галузеві соціології».

Значну роботу здійснювали відділи президії, зокрема науково-інформаційний відділ співпрацював із засобами масової інформації з метою інформаційного супроводження мистецьких акцій у залі Академії: активну підтримку цих заходів забезпечили державні телерадіокомпанії «Культура» та «Всесвітня служба "УТР"»; Національна радіокомпанія України, радіо «Свобода», «Ера»; інформаційні агенції «Укрінформ», «Українські новини», УНІАН; журнал Верховної Ради України «Віче», «Образотворче мистецтво»; газети «День», «Україна молода» та інші. Упродовж року відділ опікувався формуванням електронної інформаційної бази даних Академії, зокрема внесено понад тисячу сімсот фотоматеріалів та відеосюжетів про заходи, проведені у виставковій залі Академії; постійно оновлювався веб-сайт Академії.

Відділ міжнародних наукових зв'язків протягом минулого року працював у річчизі Державної концепції розвитку української культури, головним завданням якої є системна присутність нашого мистецтва у світі на рівні держави, інституції, особистості. Міжнародна діяльність НАМ України мала два конструктивні напрями: пріоритети національної художньої культури та мистецькі позитиви європейського і світового рівня, в контексті яких стверджувався науково-творчий потенціал Академії. Перший напрям репрезентував взаємозв'язки із зарубіжним мистецтвом, а також результати мистецького досвіду Заходу в науково-творчому вимірі діяльності НАМ України. Другий відбивав успішну й результативну роботу в напрямі встановлення партнерських зв'язків із зарубіжними мистецькими інституціями.

На сьогодні зарубіжними партнерами НАМ України є Посольство Республіки Італія в Україні та Італійський інститут культури, Польський інститут у Києві, Посольство Швейцарії в Україні, Посольство Франції в Україні та Французький інститут в Україні, Посольство США в Україні, Російський центр науки і культури. Підписані договори про двостороннє співробітництво НАМ України з Угорською академією мистецтв та Академією мистецтв Узбекистану. Минулого року нашу Академію відвідали Посол Італії в Україні Фабріціо Романо та Посол Швейцарії Крістіан Шьоненбергер. Завдяки співпраці Академії з Посольством Республіки Італія в Україні група студентів мистецьких навчальних закладів отримала можливість безкоштовного навчання в Сієні (Італія). Сьогодні партнером цієї стипендіальної програми стала Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури. Щоквартально на сторінці сайту Академії в рубриці «Новини» поновлюється інформація про «Міжнародні конгреси, конференції, проекти, гранти».

Отже, завдання, визначені постановою минулої сесії Загальних зборів, у цілому вдалося виконати. За участю всіх відділень, багатьох членів Академії проведено численні творчі та наукові акції — фестивалі мистецтв, виставки творів образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, огляди і конкурси творчої молоді, наукові й науково-практичні конференції, круглі столи, форуми, семінари і майстер-класи. Видано багато фундаментальних праць наших науковців, зокрема Олександра Федорука, Ігоря Безгіна, Миколи Яковлева, Ніни Персидської, Марини Губаренко, Людмили Міляєвої, Неллі Корнієнко, Володимира Овсійчука, Василя Шейка, Валентини Рубан, Оксани Мусієнко, Тетяни Кари-Васильєвої та інших членів Академії, наукові праці багатьох молодих мистецтвознавців, їхніх послідовників та учнів.

Отже, не буде перебільшенням стверджувати, що наші здобутки стали значним внеском у науку й культуру України. Та слід пам'ятати, що завтрашній день поставить нові, значно вищі вимоги і завдання. Найголовніше, щоб ми не лише зберегли, а й примножили здобуте у майбутніх мистецьких і наукових проектах, виконавській і педагогічній діяльності. Серед першочергових завдань на наступний період назву продовження встановлення контактів і співпраці із зарубіжними науковими і творчими установами з метою активізації наукового і культурного взаємообміну та інтеграції в світовий культурний простір. Інституту проблем сучасного мистецтва та Інституту культурології, всім відділенням слід продовжити виконання довгострокової програми спільних мистецьких акцій з Міністерством культури України з плану на 2013–2015 роки.

Необхідно удосконалювати проведення творчих акцій, виставок, публічних презентацій в НАМ України та в інших закладах мистецтва та мистецької освіти з метою піднесення рівня національної культури в умовах глобалізаційних викликів. З цієї метою активніше пропагувати наукові й творчі здобутки членів академії в ЗМІ, на офіційному сайті Академії, у наукових, періодичних українських та зарубіжних виданнях. Сприяти створенню якісного українського кіно, яке б підносило позитивний імідж сучасної української культури в світі. В цьому контексті активізувати організацію культурологічних акцій для українців, які компактно проживають за кордоном, надавати рекомендації українським театрам для участі у міжнародних театральних фестивалях та інших акціях. Наголошу на одному з важливих аспектів. Театрально-мистецький простір України в добу активізації ЗМІ, зокрема телебачення, рухається в бік так званого смарт-телебачення, що зменшує кількість прихильників якісного театального дійства. Та й контекстне середовище сьогодні формують організації, які були створені в епоху Радянського Союзу. Тому сучасне суспільно-громадське та культурне життя вимагає значно мобільніших і різноманітніших форм існування театрів, створення новітніх комерційних проектів, які б гнучкіше й своєчасніше реагували на різні суспільні запити. У цьому плані зауважу, що за кордоном цікавляться нашою студійно-експериментальною роботою, прикладом якої є, зокрема, студія «А.К.Т.» Олега Драча, що скоро стане міжнародною театральною майстернею. У галузі театру слід далі розвивати форму майстер-класу як активний засіб руйнування меж між закритими професійними спільнотами в напрямку їх розширення, обміну досвідом, інформацією, професійними навичками в інтересах соціуму.

В одному зі своїх виступів Остап Вишня сказав: «...А що Європа? Європа чекає на нашу велику українську культуру». Нагадаю, що це сподівання видатний письменник висловив у доволі скрутний для розвитку української культури час, коли тоталітарний сталінський режим головним своїм завданням вбачав нищення національних культур. Але і за умов незалежності України не треба забувати, що присутність української культури у світі визначається її присутністю в сучасній Українській державі. Тільки нам, членам Національної академії мистецтв, слід наполегливіше шукати тих шляхів, щоб наша творчість позитивно впливала на людей, несла їм радість і світло.